

TEMEL DİL BECERİLERİNİN EĞİTİMİ AÇISINDAN DERS DIŞI (İNFORMAL) ETKİNLİKLERE YÖNELİK ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ TERCİHLERİ

Sedat MADEN*

Özet

Türkçe derslerinde öğrencilere temel dil becerileriyle ilgili kazandırılmaya çalışılan bilgi ve alışkanlıkların okul dışındaki alanlarda da kullanılması ve bu tür etkinliklerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada, temel dil becerilerini geliştirmede etkili olabilecek ders dışı etkinliklerin öğrenciler ve Türkçe öğretmenleri tarafından ne oranda tercih edildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma, betimsel araştırma modellerinden tarama modeline göre yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Samsun, Erzurum ve Adana illerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri ve ikinci kademe öğrencileri, örneklemini ise aynı illerinde görev yapan 33 Türkçe öğretmeni ile bu okulların 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören 810 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen Temel Dil Becerilerini Geliştirmede Etkili Ders Dışı Etkinlikler Anketi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerden öğrencilerin ve Türkçe öğretmenlerinin temel dil becerileri üzerinde etkili olabilecek ders dışı etkinlikleri farklı oranlarda tercih ettikleri ve bazı örnek ders dışı etkinlikleri ise hiç tercih etmedikleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarından hareketle, temel dil becerilerinin kazandırılması ve geliştirilmesinde okul/ders dışı etkinliklere önem verilmesinin gerektiği, hem ilköğretim hem de lisans programlarında ilgili düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: *İnformal dil eğitimi, ders dışı etkinlikler, öğrenci ve öğretmen tercihleri*

Giriş

Eğitim sisteminin amacı, sadece öğrencilerin uygulanan öğretim programı ile akademik ve entelektüel yeterliliğini arttırmak değil, edinilen bilgi ve becerileri bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımlar hâline getirerek sosyal yaşamda karakter gelişimini sağlamış, bilgiyi doğru ve etkili bir biçimde kullanabilen bireyler yetiştirmektir. Öğrenme ve öğretim, sosyal yaşama göre uyarlanmış bir sistemi içinde barındırmalıdır. Bu nedenle eğitim, okulun duvarları ve öğretim programının beklentileri ile sınırlandırılmamalıdır. Çünkü öğretim sürecinde kazanılan her bilgi ve beceri sosyal yaşam alanında kullanıldıktan sonra asıl şeklini alır, her birey kendine özgü davranışlar hâlinde bunları kullanır.

Eğitim hedeflerine ulaşabilmek için öncelikle öğrencilere ana dilinin doğru ve güzel bir şekilde kullanımı için gerekli beceriler kazandırılmalıdır. Dolayısıyla ana dili olarak Türkçenin kullanımı, diğer derslerdeki başarıyı da etkilemektedir. Çünkü

* Yrd. Doç. Dr. Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

eğitim bir iletişim ve etkileşim sürecidir. Bu süreç şüphesiz dil becerilerini etkili kullanmaya dayalı olarak başarıya ulaşabilir. Bireyin, hayatın çeşitli alanlarına ilişkin bilgi ve becerilerinin çoğunu dinleme ya da okuma aracılığı ile edindiği, kendi bilgi, düşünce ve isteklerini başkalarına çoğunlukla konuşma ya da yazı aracılığı ile ilettiği, bu nedenle ana dili eğitiminin, Türkçe dersi gibi diğer derslerin de temeli olduğu unutulmamalıdır (Özbay, 2006, 4). Ana dili olarak Türkçe öğretimi, okuma ve dinleme becerileri ile anlamaya; konuşma ve yazma becerileri ile anlatmaya dayalı kazanımları doğru bir şekilde edindirmeyi hedefler. Bu hedefi bilimsel yaklaşım, planlı öğrenme, sürece dayalı değerlendirme ile gerçekleştirir.

Çocuğun okul öncesi dönemde dil edinimi ve daha sonra dil becerilerini geliştirmesi çoğunlukla, doğal olarak gereksinim duyulan ancak sistematik bir şekilde süren bir süreçtir. Okul öncesi dönemde dil edinimi kendiliğinden gerçekleşir. Ancak, okul çağında dil öğretimi ile temel beceriler sistemli bir şekilde geliştirilir. Dil öğretiminde dilin formal boyutu, yani okul ve dil öğrenimi / öğretimi boyutu ele alınmaktadır. “Dil öğrenimi” terimiyle kastedilen bir “kendiliğindenlik” sürecidir. Yani, çoğunlukla bireyin kalıtsal özelliklerinden başlayarak karakteristik özellikleri, içinde bulunduğu ve denetim dışı olan sosyokültürel ve politik çevresi, bilişsel, duyuşsal ve fiziksel niteliklerinin dil olgusu ile birleşerek oluşturduğu doğal sentez anlaşılmalıdır. Bu bağlamda dil öğrenimi, daha çok, bir tür informal öğrenme sürecidir (Yapıcı ve Demir, 2010, 182).

Eğitim belirli bir zaman veya yaş aralığında insanı etkisi altına alan bir olgu değildir. “Eğitim, insanın ekmek-su gibi yaşamsal ihtiyacıdır. İnsan tek başına doğar ama toplum içinde dünyaya gözlerini açar ve yaşamını ölünceye kadar bir grup içerisinde devam ettirir. İnsan doğumdan ölüme kadar yer aldığı gruplar içerisinde etkileşim hâindedir. Dolaylı-dolaysız, kasıtlı-kasıtsız bir eğitimin etkisi altındadır. Bu anlamda eğitim sadece okulda değil ailede, arkadaş grubunda, sokakta, alışverişte, hastanede, ibadethanede, işyerinde, askerde vb. her ortamda ve hayatın her safhasında vardır. Eğitim, anne karında başlayan ve mezara kadar devam eden bir süreç olarak da tanımlanabilir” (Erdem, 2006, 1). Eğitim, insana kazandıracığı bilgi ve becerileri belirlenmiş hedefler doğrultusunda okulda ve örtük olarak toplumsal alanda yaygın bir şekilde yerleştirir. İnsan yaşadığı sürece ve yaşadığı her yerde eğitimin öznesi olabilir (Kuş, 2009, 3). Eğitim, yaşarla eş değer, uzun soluklu bir süreçtir.

Günümüz öğretim programlarının bazı amaç/kazanımlarının derste yapılan uygulamalarla öğrencilere kazandırılması, ayrıca yerleşik beceriler ve alışkanlıklar hâlinde kalıcı olması zor görünmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin ve öğretim sisteminin ders dışındaki sosyal yaşamda öğrencilerin derste edindikleri bilgi ve becerileri etkili ve doğru kullanıp kullanmadıklarını kontrol etmesi ya da kullanılmasını teşvik eden bir içerikte olması gerekir.

Öğrenmenin anlık bir faaliyet olmadığı, belirli bir süreç içerisinde gerçekleştiği unutulmamalıdır. Öğrenilenler uygulanmayacak olursa öğrenilen konular kısa zamanda unutulabilmektedir. Öğrenilenlerle ilgili uygulama yapmanın etkililiğini araştıran Ebbinghaus (1885) bir çalışmada, bilgilerin tekrarlanmadığı ya da kullanılmadığı takdirde, öğrenilen materyalin büyük bir bölümünün, özellikle öğrenmenin hemen arkasından unutulduğunu ortaya koymuştur (aktaran Baymur, 2010, 184). Bu nedenle öğrenilenlerin kullanılmasını sağlayacak bireysel sunumlar ve grup

sunumları, projeler, performans görevleri ve araştırma çalışmaları gibi etkinliklere öğretim sürecinde önem verilmelidir (Özben, 2006, 30; Swanson, 2001).

Öğrenilenlerin uygulanmasının, kalıcılığı ve etkililiği için önemini vurgulayan bu açıklamalar, okul içi ve dışındaki etkenlere bağlı olarak şekillenir. Buradan hareketle, bireyin değişik alanlarda edindiği bilgi, beceri ve tutumları etkili ve devamlı alıştırmalar ile günlük yaşamdaki olağan davranışlar hâline getirmek mümkündür (Babadoğan, 1990, 751). Bu bağlamda, öğrencilerin okul dışında yaptıkları, katıldıkları veya takip ettikleri aile içi yaşantılar, sanat etkinlikleri, arkadaş ilişkileri, çeşitli toplantılar vb. sosyokültürel faaliyetlere, derslerde öğrenilen bilgi ve becerilerin yerleşik alışkanlıklara dönüşmesini sağlamak için hem veliler hem de öğretmenlerce önem verilmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Çağdaş öğrenme ortamlarında öğrenci aktiftir, tüm öğrenme materyallerini öğrenmenin sorumluluğu ile kullanabilir, teknoloji ile öğrenme desteklenebilir ve öğretmen tüm faaliyetlerde yönlendirici ve destekleyici rol üstlenebilir. Öğreneni merkeze alan öğrenme anlayışında çok yönlü bir süreç yaşanmaktadır ve gerçek yaşamla ilişki kurulması zorunludur. Bu bakımdan okul dışı etkinlikler (gezi, tiyatro, sinema, arkadaş ve aile toplantıları vb. informal öğrenme ortamları) gerçek yaşam ile ilişki kurmada bir köprü olabilir. Özellikle gerçek deneyimlerle öğrenmenin yerleşmesini sağlama açısından okul dışı ortamlardaki etkinlikler fayda sağlayabilir. Belirtilen özelliklere sahip öğrenme ortamlarından yararlanırken durumlu öğrenme kuramının ilkeleri takip edilebilir.

Durumlu ve İnformal Öğrenme

Durumlu öğrenme, durumlu biliş (dünyadaki sosyal yapı içerisinde karşılaşılan durum) kavramına dayanır. Buna göre öğrenme en iyi, bir bağlam içerisinde gerçekleşebilir. Merrill, Li, Jones (1990) ve Jonassen (1991)'e göre soyutlanmış ve yapay okul ortamları öğrenme için bir bağlam sağlayamazlar. Öğrenme ortamlarının, gerçek dünyayı ve günlük yaşamı yansıtan zengin bağlamlar sunması ve aynı zamanda öğrencilere edindikleri bilgilerini kullanabilecekleri gerçek ortamlarla aynı özelliklere sahip ortamlarda uygulama olanağı vermesi gerekmektedir (aktaran Alkan ve diğerleri, 1995).

Öğretim veya konu merkezli eğitim yaklaşımları ve uygulamalarının birçoğu, bilme ve yapma arasında ayırım olduğunu, bilginin parçalardan oluştuğunu ve tek başına yeterli olduğunu, bilginin öğrenildiği ve kullanıldığı ortamdan soyutlanabileceğini varsaymaktadır. Okullarda dersler genellikle, soyut bir içerikle düzenlenmekte ve yürütülmektedir. Öğreneni ve öğrenmeyi temele alan eğitim yaklaşımları bu anlayışı değiştirmiştir. Bilginin edinilmesi, kullanıldığı ortamdan veya işlevsel yönünden ayrı düşünülemez. Bilgi kullanılabilir şekilde edinilmeli, bilgiye ulaşma yolları ve etkili kullanım özellikleri öğrenene kazandırılmalıdır. Aynı şekilde, durumlu öğrenme kuramına göre de bilgi durumludur ve geliştirildiği, kullanıldığı kültürün, bağlamın ve uygulamanın bir parçasıdır. Nesnelci yaklaşımı temel alan geleneksel öğretim, bu bakış açısını görmezden gelmiştir. Aslında bir şey gerçekten biliniyorsa uygulamaya geçirilebilir, yani başka durumlara transfer edilebilir. Fakat bu, geleneksel öğretim uygulamalarında mümkün olmamaktadır (Brown, Colins ve Duguid, 1989).

Lave (1996) de öğrenmenin, ortaya çıktığı kültürden, bağlamdan ve uygulamalardan etkileneceğini belirtir. Fakat geleneksel sınıflarda sunulan bilgi, anlam kazandığı bağlamdan soyutlanarak öğrencilere sunulmaktadır. Bu da öğrencilerin gerçek hayattaki problemlerin çözümünde başarısız olmalarına sebep olmaktadır. Bu kurama göre öğrenme için en önemli noktalardan biri etkileşimdir ve öğrenci mutlaka uygulama içinde yer almalıdır (aktaran Kılıç, 2004, 309).

Durumlu öğrenme, öğreneni öğrenme sürecinin merkezine yerleştiren bir kuramdır.

Öğrenme, yaşamdaki gerçek uygulamalara mümkün olduğunca benzeyen veya gerçek uygulamaların da dâhil olduğu bir bağlamda diğer durumlarla bağ kurmaya dayanan bir süreç hâline gelir. Durumlu öğrenme, öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ile ilgilendir. Bu kuram bilgiyi herhangi bir şey ya da kuralların ve olguların tanımlanması ya da toplanması olarak görmez. Çünkü insan bilgisi, bilgisayar programında olduğu gibi belli işlem basamaklarına bağlı değildir. İnsan bilgisi, davranışların düzenlenmesi yeteneği ve değişen koşullara dinamik olarak uyum sağlama becerisi olarak görülmelidir (Clancey, 1995). Kısacası birey farklı durumlarla karşılaştığında, durumun özelliğine bağlı olarak bilgilerini kullanabilmelidir. Bunu sağlamak için gerçek yaşantılardan yararlanılmalıdır.

Durumlu öğrenmenin temel ilkesi, öğrenmenin özgünlüğüdür. Öğrenme bağlamı ise öğrenmenin temel bileşenidir. Sosyal ve fiziksel bağlam dışındaki öğrenme, taklit olarak düşünülür ve gerçek hayatta etkili bir şekilde kullanılamayacak bir öğrenmeye yol açar. Elbette gerçek hayatta uygulama hemen tüm öğrenmelerin birincil hedefidir (Karaman, Özen ve Yıldırım, 2007, 8). Bunun yanında öğrenilen ürünlerin farklı ortamlara transfer edilebilmesi de önemlidir. Bu transfer okul → yaşantı, yaşantı → okul yönünde veya yaşantı → yaşantı yönünde olabilir. Durumlu öğrenme ile öğrenme faaliyetlerine uygulanabilirlik, kullanılabilirlik, işlevsellik açısından bakmak gerektiği ortaya konmuştur. Hurd (1998)'a göre etkili öğrenme, sadece kavram ve süreçlerin öğrenilmesi değil, bunların ne zaman kullanılıp kullanılmayacağını ve neden kullanılacağını bilmesidir.

Durumlu öğrenme bakımından okul dışında yapılacak etkinlikler değerlendirildiğinde, hedeflenen ve derste kazandırılmaya çalışılan öğretim içeriği gerçek yaşamı yansıtan bir bağlamda sunulabilir ve okul dışı etkinlikler sayesinde de kalıcı hâle getirilebilir.

Ders / Okul dışı etkinlikler yapılandırıcı yaklaşımın öğrenme beklentilerini gerçekleştirmek ve durumlu öğrenmenin sağladığı öğrenme ortamını zenginleştirmek için önemli bir araç olabilir. Okul dışı etkinliklerle birey öğrenme ortamında kazandıklarını gerçek durumlar içinde kullanır. Karşılaştığı problemlere daha kolay çözümler bulur.

Okul dışında yapılan öğrenme faaliyetleri olarak tanımlanabilen informal öğrenme, teknolojik gelişmeler sonrasında eğitim ve bilgi edinimi açısından yaşanan gelişmelerle birlikte ön plana çıkmıştır. Teknolojinin iletişim ve bilgi edinme sürecindeki etkisi ile birlikte, bilgiye ulaşma yolları ve bilgi kaynaklarında büyük bir zenginleşme yaşanmaktadır. Yaşanan gelişmelerle elektronik tabanlı bilgi kaynaklarının ve öğrenme ortamlarının insan yaşamının ayrılmaz bir parçası hâline gelmesi, bilgiyi

hızlı ve etkili şekilde kullanma alışkanlıklarına duyulan ihtiyacın artması ve durmaksızın devam eden değişim dalgası öğrenmenin okul dışında da desteklenmesini zorunlu kılmıştır.

Okulda planlı öğrenme etkinlikleri ile gerçekleştirilen öğrenme (formal), gerçek yaşam deneyimlerinden uzak, gerçek obje ve olaylarla ilişkisinin az, daha çok sembollere bağlı olması ve öğrencilerin sosyalleşmesine daha az olanak sağlaması yönünden eleştirilmektedir. Buna karşın, okul dışı öğrenme (informal) ortamlarının, öğrenme isteğini artırdığı, öğrenmeye yönelik motivasyonu ve tutumu geliştirdiği belirtilmektedir (Ramey-Gassert, 1997). Okul dışında öğrenme, farklı durum ve ortamlarda bireye gerçek yaşam alanında uygulamalı biçimde öğrenme fırsatları sunmaktadır. Öğrenciler bu tür öğrenme ortamlarında kendi özelliklerine uygun öğrenmeyi gerçekleştirebilirler. İstedikleri sürede ve miktarda bilgi, beceri ve davranışı öğrenip kullanabilirler. Okul dışı öğrenme ortamları zenginleştirici, destekleyici, tamamlayıcı ve somutlaştırıcı özelliklere sahiptir. Aynı zamanda zihinsel becerileri geliştirme, empatik ilişkilendirmeler yapma, eleştirel bakma, problemlere uygun çözümler üretme-uygulama ve yaratıcı davranma gibi becerileri de bireye kazandırır (Siedel ve Hudson, 1999, 9).

İnformal öğrenme, bireyin doğduğu andan itibaren çevresi ile etkileşimi sonucu oluşan ve yaşam içinde kendiliğinden gerçekleşen öğrenme olarak tanımlanmaktadır. İnformal öğrenme oyun oynarken arkadaşından birtakım bilgi ve becerileri öğrenmeden bir çırağın ustasından bir şeyler öğrenmesine, çocuğun annesi ve babasını izleyerek bir şeyler öğrenmesine, televizyon ya da bilgisayar ekranını izlerken ayrıca dergi, gazete, kitap okurken gerçekleşen öğrenmeye kadar çeşitlilik gösterir. İnformal öğrenme, yaşama ve topluma uyum sağlama, ona anlama verme çabası içinde yaptığımız her şeyi kapsamaktadır. Bu bağlamda aile toplantıları, arkadaşlar arası faaliyetler, hobiler, resmi ilişkiler, bir pazar yeri, alışveriş merkezi, market, müze, park, kütüphane, sinema, tiyatro, konser alanı vb. yerler, diğer eğlenme ve dinleme mekânları, televizyon ve radyo programları, internet siteleri, elektronik kitap, dergi, gazeteler aracılığıyla gerçekleşen tüm öğrenmeler informal özellik gösterir (Şimşek, 2010, 2).

İnformal (Okul/Ders Dışı) Öğrenmenin Özellikleri

- 1) Diyalog gerektirir.
 - 2) Daha derin bir tecrübe ve keşfetmeyi içerir.
 - 3) Aile, arkadaş, yakın çevre gibi her türlü ortam içerisinde gerçekleşebilir. Bu anlamda formal eğitimden de kesin bir şekilde ayrılır.
 - 4) Plansız, gelişigüzel, kendiliğinden gelişir; yani nerede ve nasıl ortaya çıkacağını ve bize ne öğreteceğini tahmin edemeyiz.
 - 5) Bireyin zaman içinde istenen veya istenmeyen davranışlar kazanabilmesidir
- (Griffin, 1994, 124).

İnformal öğrenme, hayat boyu devam eden, bireysel ve sosyal yaşam alanlarında bireyin yaşamı için gerekli olan bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazanması sürecidir. Birey bu kazanımı, ailesinden, iş ortamından, komşusundan, medyadan, tiyatrodan, sinemadan vb. günlük yaşam alanlarından alabilir.

Dil eğitimi sürecinde birey, yaşamını devam ettirebileceği temel becerileri kazanır. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini yaşamda en etkili şekilde kullanılabilecek şekilde kazanması için sınıfta yapılan uygulamalar her zaman yeterli olmayabilir. Bunun için informal süreçler devreye sokulmalıdır. Öğretim hedeflerine ulaşabilmek için okul dışı öğrenme etkinliklerine (sinema ve tiyatroya gitme, bilimsel bir sunuma katılma, arkadaşları ile bir araya gelme, aile içi toplantılara katılma, iş ortamından bilgi ve beceri edinme, uzmanlara danışma, medyayı takip etme, internet kaynaklarını iyi incelemeye vb.) önem verilmelidir.

İnformel Öğrenme Açısından Türkçe Eğitimi

Ana dili eğitimi hem formal hem de informal boyutu olan bir süreçtir. Okul içinde yapılan planlı etkinlikler kadar okul dışında günlük hayatta edinilen deneyimler de dil eğitimi için önemlidir. Bu bağlamda, okul dışı öğrenme etkinlikleri dil eğitiminin informal boyutu içinde ele alınabilir. Okul dışında yapılan kütüphanelerden yararlanma, tiyatro ve sinemaya gitme, gezi etkinlikleri vb. faaliyetler formal/planlı dil eğitimi destekleyip informal dil eğitimi ve yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirecektir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nda dil öğretimi ve Türkçe öğretimi ile ilgili olarak *"Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin, dilin farklı bağlamlarda aldığı görünümleri kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir. Sekiz yıllık ilköğretim sürecinde Türkçe öğretiminden beklenen, öğrencinin okuma, dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerilerini dilin kurallarına uygun olarak geliştirmesidir."* (MEB, 2006, 2) ifadesi yer almaktadır. Öğrenci bu süreçte zengin edebî örneklerle ve örnek kullanımlarla dil becerilerini kullanmak için gerekli birikimi kazanır. Ancak kazandığı bilgi ve becerileri günlük yaşamında kullanarak yaşamının bir parçası hâline getirebilir. Bununla birlikte Türkçe öğretimi, temel dil becerilerini kazandırırken dilin işleyiş kurallarını da kullanım örnekleri üzerinde sezdirerek alışkanlıklar hâlinde öğrenciye sunar.

Türkçe öğretim programı, ders kitapları, materyalleri, öğretmen yetiştirme alanı yapılandırmacı anlayışın gerektirdiği biçimde şekillenmiştir. Öğrenci merkezli eğitim anlayışına göre yenilenen öğretim programları beraberinde yapılandırmacı yaklaşıma uygun olan ve öğrencinin aktif katılımını öğrenme sürecine dâhil eden strateji, yöntem ve tekniklerini de kullanmayı zorunlu hâle getirmiştir. Yapılandırmacılıkta öğrenme zihinsel bir sürece bağlıdır. Önceki bilgilerle yeni bilgiler arasında ilişki kurularak öğrenme gerçekleşir. Ancak öğrenme için sadece zihinsel süreçler yeterli değildir. Öğrenilen bilgi ve becerilerin kullanılması ve yaşayarak denemesi gereklidir. Yapılandırmacılık öğretmen merkezli öğretimin sınıf merkezli öğrenme anlayışını da değiştirmiş, sınıf dışında da öğrenmenin, öğrenilenlerin uygulanmasının, tekrar edilmesinin gerekliliğini ön plana çıkartmıştır. Öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesinde öğrenme ortamının özelliği çok önemlidir. Öğrenme ortamı, sadece sınıf ve okul olarak değerlendirilemez. Yapılandırmacılıkta, bireyin öğrendiklerini kullanabildiği, değerlendirebildiği, karşılaştırabildiği, yeni bilgi ve beceriler kazandığı kısaca yaşarken karşılaşacağı tüm ortamlar öğrenme ortamı olarak kabul edilmelidir. Yapılandırmacılık, yaşama yönelik öğrenmeyi, davranışın yerine beceriyi, öğretmen yerine öğrencinin özelliklerini, parça parça bilgilerin yerine insanla ilgili bilgi bütününi sistemin merkezine koymuştur. Aynı zamanda bu anlayış bilginin

yapılandırılmasında deneyimlere de önem vermektedir. Bunun sonucu olarak öğrencinin özellik, yeterlilik ve deneyimlerine uygun olarak öğrenmeyi sınıfla birlikte günlük yaşamı içine alan bir bakış açısı ile tanımlamaktadır. Bu bağlamda yapılandırmacı Türkçe öğretimi sürecinde de sınıfın dışındaki öğrenme ortamları, diğer bir ifade ile yaşam alanları/ortamları, temel dil becerilerinin kazanımında tecrübe etme ile kalıcı hâle getirmede önem arz etmektedir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nda öğretim sürecinde yapılabilecek etkinliklerle ilgili açıklamalar kısmında, temel dil becerilerinin sınıf dışında da kullanılabilmesi için etkinliklerin düzenlenmesi önerilmiştir. Öğretmenlerin bu etkinlikler için yönlendirici, planlayıcı, yer yer katılımcı ve gözlemci olması uygun olacaktır. Programda okul dışı etkinliklerle ilgili olarak "Dil becerileri bir bütünlük ve devamlılık gösterdiğinden, öğretmen öğrencilerin aileleriyle iş birliği içinde olmalı, okul dışında da bu becerilerin geliştirilmesini sağlayıcı etkinlikler düzenlemelidir" (MEB, 2006, 9) açıklamasına yer verilmiştir.

"Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nda yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için çeşitli etkinlik örneklerine yer verilmiştir. ... Programda yer alan etkinliklerden sınıf-

okul içi etkinlikler , okul dışı etkinlikler sembolü kullanılarak belirtilmiştir. Programdaki etkinlikler, uygulamada öğretmene yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır; bu program doğrultusunda hazırlanacak ders kitaplarında farklı etkinliklere yer verilmelidir" (MEB, 2006, 8). Görüldüğü gibi Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da okul dışında yapılabilecek örnek etkinliklere yer verilmiş, aynı zamanda bu örneklerin dışında yapılabilecek farklı okul/ders dışı etkinliklerle temel dil becerilerinin tam anlamıyla yerleşik alışkanlıklar hâlinde kazanılmasını sağlamaları istenmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'ndaki etkinliklerin okul/ders içi, okul dışı şeklinde ayrılması ders dışı etkinliklerin Türkçe öğretimi için önemli olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda Türkçe dersi öğretim programı, "öğrencilere Türkçeyle ilgili bilgi ve becerileri kazandırmanın yanında, onların yeni bilgi ve çözümler üretmeyi alışkanlık hâline getirmelerini de amaçlamaktadır" (MEB, 2006, 9). Bu doğrultuda programda yapılan açıklamalar okul/ders dışındaki etkinliklerin ve yaşanan günlük olay/durumların temel dil becerileri için faydalı olduğunu göstermektedir.

Bu doğrultuda programda;

"Öğrenme-öğretme sürecinde, öğrencilerin etkinliklere istekle katılmaları, ilgi ve dikkatlerini canlı tutmaları, kendilerini tarafsız gözle değerlendirebilmeleri ancak öğrendiklerini hayata aktarabilmeleriyle mümkün olacaktır. Bu nedenle bütün öğretim süreçlerinin hayata dönük olması amaçlanmış, değerlendirmede tutum ve davranışlardaki gelişmeler de dikkate alınmıştır." (MEB, 2006, 9) şeklinde açıklamalara da yer verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2006, 13-40)'nda yer alan temel dil becerilerini kazanma ve geliştirmede etkili ders dışı etkinliklerle ilgili kazanım ve etkinlik örnekleri aşağıda verilmiştir:

KAZANIMLAR

ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

Dinleme/İzleme

- Yaşına ve seviyesine uygun sanat ve bilim etkinliklerine dinleyici/ izleyici olarak katılır. **Gezi:** Sanat ve bilim etkinlikleri için gezi düzenlenir.
- Şiir, hikâye, masal dinletilerine katılır. **“Ben Bilinçli Bir İzleyiciyim”:** Öğrencilerden bir hafta boyunca televizyondan izledikleri ya da radyodan dinledikleri programların listesini çıkarmaları ve bu programları izleme sebeplerini açıklamaları istenir. Aynı programı dinleyen/ izleyen öğrencilere sırasıyla söz hakkı verilir.
- Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.
- Kaset, CD, film vb. kaynaklardan kişisel arşiv oluşturur.

Okuma

- Kitaplık, kütüphane, kitap fuarı ve kitap evlerinden faydalanır. **Gezi:** Kütüphanelere gezi düzenlenir.
- Okudukları ile ilgili duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşır.
- Şiir ezberler, şiir dinletileri düzenler, ezberlediği şiirleri uygun ortamlarda okur.
- Ailesi ile okuma saatleri düzenler.
- Beğendiği kısa yazıları ezberler.

Konuşma

- Konuşma konusu hakkında araştırma yapar. **“Ben Bir Rehberim”:** Yaşanılan bölgenin tarihi mekânlarına veya doğal güzelliği olan yerlerine gezi düzenlenir. Öğrencilerden biri veya birkaçı rehber olarak görevlendirilir. Görevli öğrenciler tanıtacakları mekânlarla ilgili yeterli bilgi toplarlar. Gezi sırasında arkadaşlarına rehberlik yaparak mekânı tanıtır.

Yazma

- Beğendiği sözleri, metinleri ve şiirleri derler. **“Gezip Gördüklerim”:** Tarihî ve turistik yerlere düzenlenen gezilerde notlar alınarak izlenimler yazılır.
- Okul dergisi ve gazetesi için yazılar hazırlar.
- Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
- Yazdıklarından arşiv oluşturur.
- Yazma yarışmalarına katılır.

Türkçe derslerinde öğrencilere dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri ile ilgili kazandırılmaya çalışılan bilgi ve kuralların okul dışındaki yaşam alanlarında da kullanılması ve bu tür etkinliklerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Türkçe öğretimi ile ilgili araştırmalarda, okul/ders dışı etkinliklerin temel dil becerilerinin edinimi üzerinde ne derece etkili olduğu konusunda çok fazla ilgilenilmediği, daha çok var olan durumun değerlendirilmesi ve birtakım örnek uygulamaların sonuçları üzerinde durulduğu görülmektedir. Ayrıca 'ders dışı etkinlik' kavramından sadece okulda yapılan ve ücret karşılığı öğrencilerin belirli alanlarda (satranç, izcilik, şiir, spor vb.) eğitildiği uygulamaların anlaşıldığı da bilinmektedir. Ders dışında yapılan etkinlikler, günlük yaşamda yapılıp edilen etkinlikleri, yaşamla ilgili olay ve durumları kapsamaktadır. Özellikle öğretim programlarının da öğrencileri günlük yaşama hazırladığı düşünüldüğünde, temel dil becerilerinin geliştirilmesinde etkili olan okul/ders dışındaki etkinliklerin öğrenciler ve öğretmenler tarafından ne düzeyde tercih edildiğinin belirlenmesi önemli görülmektedir.

Bu nedenle araştırmada, temel dil becerilerini geliştirmede etkili olabilecek ders dışı etkinliklerin uygulama düzeyinde öğrenciler ve uygulatma düzeyinde öğretmenler tarafından ne oranda tercih edildiği belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, betimsel araştırma modellerinden tarama modeline göre yapılmıştır. Tarama, değişkenlerin tek tek, tür ya da miktar olarak oluşumların belirlenmesi amacı ile yapılan araştırma modelidir (Karasar, 2009, 76).

Çalışmanın Örnekleme

Araştırmanın evrenini Samsun, Erzurum ve Adana illerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri ve ilköğretim ikinci kademe öğrencileri, örneklemini ise aynı illerde 2009-2010 eğitim-öğretim döneminde görev yapan 33 Türkçe öğretmeni ile Türkçe öğretmenlerinin görev yaptığı ilköğretim okullarının 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören 810 öğrenci oluşturmuştur. Örneklemedeki Türkçe öğretmenlerinin 17'i erkek, 16'sı kadın; öğrencilerin ise 450'si erkek, 360'ı kızdır.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

İlköğretim öğrencilerinin ve Türkçe öğretmenlerinin dil eğitimine yönelik tercih ettikleri ders dışı etkinlikleri belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. *Temel Dil Becerilerini Geliştirmede Etkili Ders Dışı Etkinlikler Anketi* ilgili alanyazın taranarak oluşturulmuştur. Anket formunun kapsam geçerliliğini sağlamak için Türkçe eğitimi akademisyenlerine başvurulmuş ve bazı düzeltmeler yapılmıştır. Araştırma öncesinde anketin düzeltilmiş hâli, 100 ilköğretim öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Ön uygulama sonucu anketin güvenilirlik katsayısı (Cronbach ALpha) 0,80 olarak tespit edilmiştir. Anket, öğrencilerin ve öğretmenlerin tercih ettiği ders dışı etkinliklere yönelik iki alt boyuttan oluşmuştur. Öğrencilere yönelik anket formunda 14 madde, öğretmenlere yönelik anket formunda 10 madde yer almıştır.

Anket, "5-Her Zaman, 4-Genellikle, 3- Bazen, 2- Nadiren, 1-Hiçbir Zaman" şeklinde 5'li likert tipte düzenlenmiştir. Anket formları örneklemedeki Türkçe öğretmenlerinin bir kısmına elden, bir kısmına ise e-posta aracılığıyla ulaştırılmış, ilköğretim öğrencilerine öğretmenleri aracılığıyla elden ulaştırılmış ve aynı şekilde toplanmıştır.

◆ Sedat Maden

Anketin değerlendirilmesinde puan aralığı (SKPA = (5-1=4), (4/5=0,80) formülü ile belirlenmiştir. Buna göre "Her Zaman" 4.21-5.00, "Genellikle" 3.41-4.20, "Bazen" 2.61-3.40, "Nadiren" 1.81-2.60, "Hiçbir Zaman" tercihinin 1.00-1.80 değerleri arasında olduğu kabul edilmiştir.

Anket formlarından elde edilen veriler SPSS 16.0 aracılığıyla ortalama, frekans ve yüzde değerleri belirlenerek analiz edilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin Tercih Ettikleri Ders Dışı Etkinlikler

A-Öğrencilerin Tercih Ettiği Ders Dışı Etkinlikler	N	Tercih Sıklığı (%)				
		Her Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1. Gazete, dergi veya internet haberleri okuma		0,6	3,1	14,8	23,5	58
2. Televizyonda/radyoda bilgi içerikli yarışma ya da program izleme/dinleme		4,9	18,5	39,5	17,3	19,8
3. Günlük tutma		46,7	16,8	0,6	10,7	25,2
4. Tiyatro, sinema, konser vb. etkinliklere izleyici/dinleyici olarak katılma			1,9	5,6	12,3	80,2
5. Şiir, şarkı, türkü vb. dinletilerde görev alma			17,2	4,9	8	69,8
6. Ailelerle okuma saatleri düzenleme		0,6	4,9	5,6	18,5	70,4
7. Kütüphanelerden veya kitaplıklardan yararlanma		76,5	19,1	3,1	1,2	
8. Okunanlar, dinlenenler veya izlenenler hakkında arkadaşlarla sohbet etme	810	10,5	16	17,3	37,7	18,5
9. Farklı türlerde (şiir, hikâye, deneme vb.) metinler yazma ve bunları kaydetme		4,9	17,3	18,5	38,9	20,4
10. Yeni öğrenilen sözcüklerden sözlük oluşturma		1,9	3,1	3,7	16,7	74,7
11. Beğenilen yazıları bir dosyada biriktirme ya da onları bir yere kaydetme			16,7	43,3	20,9	19,1
12. Beğenilen şiirleri/güzel sözleri ezberletme		67,3	25,3	6,8	0,6	
13. Merak edilen konuları araştırmak, eğlenmek ve dinlenmek için internetten yararlanma		61,1	31,5	5,2	2,2	
14. Beğenilen kaset, CD, film vb. kaynaklardan arşiv oluşturma ve bunları dinleme/izleme		9,4	13,7	23,6	15,7	37,7

İlköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin temel dil becerilerini geliştirmede etkili olabilecek ders dışı etkinlikleri ne oranda tercih ettikleri ile ilgili bulgular:

Veriler incelendiğinde, “Gazete, dergi veya internet haberleri okuma” etkinliğini öğrencilerden 470’inin hiçbir zaman tercih etmediği, ancak 190’ının nadiren, 120’sinin bazen, 25’inin genellikle ve 5’inin her zaman tercih ettiği;

“Televizyonda/radyoda bilgi içerikli yarışma ya da program izleme/dinleme” etkinliğini öğrencilerden 320’sinin Bazem, 150’sinin genellikle, 140’ının nadiren, 40’ının her zaman tercih ettiği, ancak 160’ının hiçbir zaman tercih etmediği;

“Günlük tutma” etkinliğini öğrencilerden 378’inin her zaman, 136’sının genellikle, 5’inin bazen, 87’sinin nadiren tercih ettiği, ancak 204’ünün hiçbir zaman tercih etmediği;

“Tiyatro, sinema, konser vb. etkinliklere izleyici/dinleyici olarak katılma” etkinliğini öğrencilerden 650’sinin hiçbir zaman yapmadığı, 100’ünün nadiren, 45’inin bazen ve 15’inin genellikle tercih ettiği;

“Şiir, şarkı, türkü vb. dinletilerde görev alma” etkinliğini öğrencilerden 670’inin hiçbir zaman tercih etmediği, ancak 65’inin nadiren, 40’ının bazen ve 35’inin genellikle tercih ettiği;

“Ailelerle okuma saatleri düzenleme” etkinliğini öğrencilerden 570’inin hiçbir zaman yapmadığı, ancak 150’sinin nadiren, 45’inin bazen, 40’ının genellikle ve 5’inin her zaman tercih ettiği;

“Kütüphanelerden veya kitaplıklardan yararlanma” etkinliğini öğrencilerden 620’sinin her zaman, 155’inin genellikle, 25’inin bazen ve 10’unun nadiren tercih ettiği;

“Okunanlar, dinlenenler veya izlenenler hakkında arkadaşlarla sohbet etme” etkinliğini öğrencilerden 305’inin nadiren, 140’ının bazen, 130’unun genellikle ve 85’inin her zaman tercih ettiği, ancak 150’sinin hiçbir zaman tercih etmediği;

“Farklı türlerde (şiir, hikâye, deneme vb.) metinler yazma ve bunları kaydetme” etkinliğini öğrencilerden 315’inin nadiren, 150’sinin bazen, 140’ının genellikle ve 40’ının Her Zaman tercih ettiği, ancak 165’inin hiçbir zaman tercih etmediği;

“Yeni öğrenilen sözcüklerden sözlük oluşturma” etkinliğini öğrencilerden 605’inin hiçbir zaman tercih etmediği, ancak 135’inin nadiren, 30’unun bazen, 25’inin genellikle ve 15’inin her zaman tercih ettiği;

“Beğenilen yazıları bir dosyada biriktirme ya da onları bir yere kaydetme” etkinliğini öğrencilerden 351’inin bazen, 135’inin genellikle, 169’unun nadiren tercih ettiği, ancak 155’inin hiçbir zaman tercih etmediği;

“Beğenilen şiirleri/güzel sözleri ezberleme” etkinliğini öğrencilerden 545’inin her zaman, 205’inin genellikle, 55’inin bazen ve 5’inin nadiren tercih ettiği;

“Merak edilen konuları araştırmak, eğlenmek ve dinlenmek için internetten yararlanma” etkinliğini öğrencilerden 495’inin her zaman, 255’inin genellikle, 42’sinin bazen ve 18’inin nadiren tercih ettiği;

“Beğenilen kaset, CD, film vb. kaynaklardan arşiv oluşturma ve bunları dinleme/izleme” etkinliğini öğrencilerden 305’inin hiçbir zaman tercih etmediği, ancak 191’inin bazen, 127’sinin nadiren, 111’inin genellikle ve 76’sının her zaman tercih ettiği görülmüştür.

**Türkçe Öğretmenlerinin Tercih Ettikleri
Ders Dışı Etkinlikler**

	N	Tercih Sıklığı (%)				
		Her Zaman	Genellikle	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1. Öğrencilerle birlikte sinema, tiyatro, konser vb. etkinliklere katılma				3	42,4	54,5
2. Öğrencilerle okul dergisi/gazetesi çıkarma		78,8	18,2	3		
3. Öğrencileri, onların ilgilerine yönelik yerlere röportaj, sohbet vb. yapmaya gönderme			9,1	45,5	33,3	12,1
4. Öğrencilere kütüphane alışkanlığı kazandırmak amacıyla ansiklopedik araştırma ödevleri verme		93,9	6,1			
5. Öğrencilere seviyelerine uygun şiirler ezberletme		42,4	15,2	18,2	24,2	
6. Öğrencileri okul dışındaki el sanatları, satranç, müzik, spor, bilgisayar vb. kurslara katılma konusunda cesaretlendirme	33	54,5	6,1	24,2	6,1	9,1
7. Öğrencileri şiir, kompozisyon yazma vb. yarışmalar hakkında bilgilendirme ve bu etkinliklere katılmalarını sağlama			12,1	48,5	39,4	
8. Öğrencilerden gezip gördüğü yerler veya yaşadıklarıyla ilgili yazılar yazmalarını isteme		27,3	21,2	18,2	15,2	18,2
9. Öğrencilerle birlikte diğer öğrencilere ve velilere yönelik şiir dinletileri ve tiyatro gösterileri düzenleme			3	27,3	18,2	51,5
10. Öğrencilerle birlikte diğer öğrencilere ve velilere yönelik tartışma etkinlikleri düzenleme					30,3	69,7

Türkçe öğretmenlerinin temel dil becerilerini geliştirmede etkili olabilecek ders dışı etkinlikleri ne oranda tercih ettiklerine dair bulgular:

Veriler incelendiğinde, “Öğrencilerle birlikte sinema, tiyatro, konser vb. etkinliklere katılma” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 18’inin hiçbir zaman tercih etmediği, ancak 14’ünün nadiren ve 1’inin bazen tercih ettiği;

“Öğrencilerle okul dergisi/gazetesi çıkarma” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 26’sının her zaman, 6’sının genellikle ve 1’inin bazen tercih ettiği;

“Öğrencileri, onların ilgilerine yönelik yerlere röportaj, sohbet vb. yapmaya gönderme” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 15’inin bazen, 11’inin nadiren, 3’ünün genellikle tercih ettiği, ancak 4’ünün hiçbir zaman tercih etmediği;

“Öğrencilere kütüphane alışkanlığı kazandırmak amacıyla ansiklopedik araştırma ödevleri verme” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 31’inin her zaman ve 2’sinin genellikle tercih ettiği;

“Öğrencilere seviyelerine uygun şiirler ezberletme” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 14’ünün her zaman, 8’inin nadiren, 6’sının bazen ve 5’inin genellikle tercih ettiği;

“Öğrencileri okul dışındaki el sanatları, satranç, müzik, spor, bilgisayar vb. kurslara katılma konusunda cesaretlendirme” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 18’inin her zaman, 2’sinin genellikle, 8’inin bazen, 2’sinin nadiren tercih ettiği, ancak 3’ünün hiçbir zaman tercih etmediği;

“Öğrencileri şiir, kompozisyon yazma vb. yarışmalar hakkında bilgilendirme ve bu etkinliklere katılımlarını sağlama” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 16’sının bazen, 13’ünün nadiren ve 4’ünün genellikle tercih ettiği;

“Öğrencilerden gezip gördüğü yerler veya yaşadıklarıyla ilgili yazılar yazmalarını isteme” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 9’unun her zaman, 7’sinin genellikle, 6’sının bazen, 5’inin nadiren tercih ettiği, ancak 6’sının hiçbir zaman tercih etmediği;

“Öğrencilerle birlikte diğer öğrencilere ve velilere yönelik şiir dinletileri ve tiyatro gösterileri düzenleme” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 17’sinin hiçbir zaman tercih etmediği, ancak 6’sının nadiren, 9’unun bazen ve 1’inin genellikle tercih ettiği;

“Öğrencilerle birlikte diğer öğrencilere ve velilere yönelik tartışma etkinlikleri düzenleme” etkinliğini Türkçe öğretmenlerinden 23’ünün hiçbir zaman tercih etmediği, ancak 10’unun nadiren tercih ettiği görülmüştür...

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Temel dil becerilerinin öğrencilere kazandırılması için sınıflarda yapılan öğretim faaliyetleri, ne kadar uygulamalı ve öğrenci merkezli olursa olsun tam ve kalıcı öğrenme için yeterli olmayabilir. Çünkü dil becerilerinin kullanımı, iletişim kurmanın ana unsurudur. İletişim yaşam içinde gerçekleşir, farklı durumlarda farklı şekillerde ortaya çıkar. İnsanlar aynı amaç, olay veya konuyla ilgili farklı şekillerde iletişim kurup anlaşabilir. Farklı durumlarda doğru, etkili dil kullanımı ve iletişim kurabilme tam anlamıyla sınıflarda kazandırılacak bir durum değildir. Bu nedenle, temel dil becerilerinin tam olarak kazanılması da bireyin eğitim sistemi içinde kazandığı dil becerilerini doğru ve etkili şekilde günlük yaşantısında kullanmasıyla gerçekleşebilir.

Bu çalışmada, temel dil becerilerini geliştirmede etkili olabilecek ders dışı etkinliklerin öğrenciler ve Türkçe öğretmenleri tarafından ne oranda tercih edildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırma sonunda:

İlköğretim ikinci kademedeki eğitim gören öğrencilerin çoğunun “Günlük tutma”, “Kütüphanelerden veya kitaplıklardan yararlanma”, “Beğenilen şiirleri/güzel sözleri ezberleme”, “Merak edilen konuları araştırmak, eğlenmek ve dinlenmek için internetten yararlanma” gibi etkinlikleri *Her Zaman* tercih ettikleri;

“Televizyonda/radyoda bilgi içerikli yarışma ya da program izleme/dinleme” ve “Beğenilen yazıları bir dosyada biriktirme ya da onları bir yere kaydetme” gibi etkinlikleri *Bazen* tercih ettikleri;

“Farklı türlerde (şiir, hikâye, deneme vb.) metinler yazma ve bunları kaydetme”, “Okunanlar, dinlenenler veya izlenenler hakkında arkadaşlarla sohbet etme” gibi etkinlikleri *Nadiren* tercih ettikleri;

“Gazete, dergi veya internet haberleri okuma”, “Şiir, şarkı, türkü vb. dinletilerde görev alma”, “Tiyatro, sinema, konser vb. etkinliklere izleyici/dinleyici olarak katılma”, “Ailelerle okuma saatleri düzenleme”, “Yeni öğrenilen sözcüklerden sözlük oluşturma” ve “Beğenilen kaset, CD, film vb. kaynaklardan arşiv oluşturma ve bunları dinleme/izleme” gibi etkinlikleri ise *Hiçbir Zaman* tercih etmedikleri görülmüştür.

Öğrencilerin tercih ettikleri okul dışı öğrenme etkinliklerine bakıldığında, öğrencilerin kütüphaneye gitmeyi her zaman tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin temel eğitim seviyesinden itibaren kütüphaneye gitmeye yönlendirilmesi gereklidir. Türkçe öğretmenlerinin de bu ders dışı etkinliği, araştırma ödevleri verme şeklinde, her zaman tercih ettikleri görülmüştür. Kütüphanelerin kullanımının teşvik edilmesi, bunun bir alışkanlık hâline gelmesi sağlanmalıdır. Bu hususta sınıf öğretmenlerine ve Türkçe öğretmenlerine büyük bir sorumluluk düşmektedir. Okuma alışkanlığı kazanma ile birlikte kütüphane kullanımı da özendirilmelidir.

Öğrencilerin araştırmak, eğlenmek ve dinlenmek amacı ile e-öğrenme ortamlarından olan internette yararlanmayı her zaman tercih ettiği tespit edilmiştir. İnternet günümüz insanının vazgeçemediği araçlardan bir tanesidir. İnternet bilgi üretme, alma, paylaşma; eğlenme; ticaret vb. işlevleri olan çok yönlü bir araçtır. Okul dışı öğrenme ortamı olarak da öğrencilerin internette yararlanmayı tercih etmesi çok doğaldır. Türkçe öğretmenlerinin bu öğrenme ortamının farkında olması, ne şekilde etkili kullanılabileceğini öğrencilere göstermesi çok önemlidir. Türkçe derslerinde edinilen bilgi, becerilerin kullanımında ve yeni bilgi ve becerilerin ediniminde internet öğrencilere çok büyük bir yardımcıdır. Türkçe öğretmenlerinin bu okul dışı öğrenme ortamından en iyi şekilde yararlanması gerekmektedir. Bulgulara ek olarak sevdikleri, beğendikleri şiir ve sözleri ezberlemeyi her zaman tercih ettikleri belirlenmiştir. Şiirler öğrencilerin hayal dünyalarını zenginleştirecek ve estetik zevk edinmelerini sağlayacak önemli metinlerdir. Türkçe öğretmenlerinin de öğrencilerin seviyesine uygun şiir ezberletmeyi her zaman tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu durum, etkinliklerle ilgili öğretmenlerin yönlendirmelerinin öğrenciler üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin çoğunun şiir okuma ve şarkı söylemeye yönelik, konuşma becerisini geliştirecek, yeteneklerini ortaya koyacak dinletilerde görev almayı tercih ettiği tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle, Türkçe öğretmenlerinin öğrencileri iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik bu tür etkinlikler için teşvik etmesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin, ailelerle, okuma becerilerini geliştirebilecek, okuma saatleri düzenleme etkinliğini tercih etmedikleri belirlenmiştir. Okuma becerisini kazandırmak ve geliştirmek okuma alışkanlığını kazandırmaktan ayrı düşünülemez. Bu nedenle, Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırmak için okul içinde kitap değiştirme uygulamaları, kitap tanıtım panoları oluşturma vb. ve dışında kitap okuma kulüpleri, kitap reklamı uygulamaları vb. çeşitli etkinlikler

yaptırması veya var olanlara yönlendirmesi gereklidir. Ayrıca öğretmenler okuma saatleri, okuma kulüpleri gibi okul dışı öğrenme etkinlikleri gerçekleştirmede aileler ile iş birliğine gitmesi çok faydalı olacaktır.

Öğrencilerin çoğunun yeni öğrenilen sözcüklerle sözlük oluşturmayı tercih etmediği belirlenmiştir. Okuma becerisinin ve diğer temel dil becerilerinin etkili kullanımında sözcük hazinesi çok önemlidir. Sözcük hazinesi ne kadar zengin olursa temel dil becerileri o kadar etkili kullanılır. Bunun için, Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin sözcük hazineleri geliştirebilecek okul dışı öğrenme etkinlikleri (Sözcük torbaları, Sözcük kardeşliği, Sözcük grupları, Sözcük pazarları vb.) planlaması ve öğrencilerini yönlendirmesi etkili olacaktır. Bunlara ek olarak, öğrencilerin genel olarak tiyatro, sinema ve konser gibi etkinliklerde bulunmayı tercih etmedikleri belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde Türkçe öğretmenlerinden çoğunun “Öğrencilerle okul dergisi/gazetesi çıkarma”, “Öğrencilere kütüphane alışkanlığı kazandırmak amacıyla ansiklopedik araştırma ödevleri verme”, “Öğrencilere seviyelerine uygun şiirler ezberletme”, “Öğrencileri okul dışındaki el sanatları, satranç, müzik, spor, bilgisayar vb. kurslara katılma konusunda cesaretlendirme” ve “Öğrencilerden gezip gördüğü yerler veya yaşadıklarıyla ilgili yazılar yazmalarını isteme” gibi etkinlikleri *Her Zaman* tercih ettiği;

“Öğrencileri şiir, kompozisyon yazma vb. yarışmalar hakkında bilgilendirme ve öğrencilerin bu etkinliklere katılmalarını sağlama” ve “Öğrencileri, onların ilgilerine yönelik yerlere röportaj, sohbet vb. yapmaya gönderme” gibi etkinlikleri *Bazen* tercih ettiği;

“Öğrencilerle birlikte sinema, tiyatro, konser vb. etkinliklere katılma”, “Öğrencilerle birlikte diğer öğrencilere ve velilere yönelik şiir dinletileri ve tiyatro gösterileri düzenleme” ve “Öğrencilerle birlikte diğer öğrencilere ve velilere yönelik tartışma etkinlikleri düzenleme” gibi etkinlikleri ise *Hiçbir Zaman* tercih etmedikleri görülmüştür.

Türkçe öğretmenlerinin okul dergisi veya gazetesi çıkarma etkinliğini her zaman tercih ettiği belirlenmiştir. Bu etkinlikler, öğrencilerin okuma ve yazma gibi temel dil becerilerini geliştirmede çok önemli faaliyetlerdir. Öğrenciler dersin dışında ilgili kaynaklardan gerekli bilgilere ulaşacak ve dergi/gazete gibi araçlarla yazılı anlatım becerilerini kullanarak bunları sunacaktır. Bu süreçte öğrenciler etkili okuma ve yazma alışkanlıklarını geliştireceklerdir.

Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerine kütüphane alışkanlığı kazandırmak amacıyla her zaman ansiklopedik araştırma ödevleri vermeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerden bir kısmının bazen ve nadiren kütüphaneleri kullanmayı tercih ettiği de belirlenmiştir. Buradan hareketle kütüphane ve kitaplıklardan yararlanma alışkanlığı kazandırmak için öğretmenlerin tercih ettikleri etkinliğin yeterli olmadığı söylenebilir. Bu nedenle Türkçe öğretmenlerinin kütüphanelerden/kitaplıklardan yararlanma alışkanlığını kazandırmak için sadece araştırma ödevi vermeyip, öncelikle kütüphaneyi tanıtmaları ve kütüphanelerden nasıl yararlanılacağını tarif etmesi gerekir. Ayrıca, öğrencilerin zevk alacakları kitaplar, atlaslar, tarihi metinler, resimler vb. kaynaklara nasıl ulaşılacağı anlatılmalı, bunların okun-

masını özendirecek yarışmalar düzenlenmeli, içerikleri derslerde kullanılmalıdır. Bununla birlikte, Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin seviyelerine uygun şiirler ezberletme etkinliğini tercih etmelerinin öğrenciler üzerinde olumlu etkisinin olduğu öngörülebilir. Öğrencilerin beğendikleri şiirleri/sözleri ezberleme etkinliğini her zaman tercih etmelerinin üzerinde, derslerde öğretmenlerinin şiir türüne yönelik yaptıkları çalışmalar ve yönlendirmelerin etkisinin olduğu bir gerçektir. .

Türkçe öğretmenlerinin çoğunun öğrencilerinden gezip gördüğü yerler veya yaşadıklarıyla ilgili yazılar yazmalarını her zaman tercih ettiği belirlenmiştir. Bu uygulama ile öğrencilerin yaşadıkları olay ve durumları daha dikkatli gözleyebilecekleri, gezdikleri yerleri başkalarına da tanıtmaya zevkini tadabilecekleri düşünülebilir. Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirebilecek bir etkinliktir. Ancak Türkçe öğretmenlerinin bu tür etkinliklerle birlikte, öğrencilerden gezdikleri yerlerle ilgili not tutmalarını, bu notları arkadaşları ve aileleri ile paylaşmalarını da istemeleri gerekmektedir. Türkçe öğretmenlerinin okul dışındaki müzik, spor, el sanatları vb. kurslara gitme konusunda öğrencilerini cesaretlendirmeyi her zaman tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu tür ortamlar, öğrencilerin okulda öğrenilen bilgilerini kullanabileceği ve yeni bilgi ve beceriler edinebileceği informal öğrenme ortamlarıdır. Özellikle müzik, tiyatro, bilgisayar kursları gibi etkinlikler dil becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

Bulgulara ek olarak Türkçe öğretmenlerinin çoğunun öğrencileri ile birlikte sinema, tiyatro, konser vb. etkinliklere katılmayı ve öğrencileri ile diğer öğrencilere ve velilere yönelik tartışma etkinlikleri düzenlemeyi tercih etmedikleri belirlenmiştir. Her Türkçe öğretmenin öğrencilerinin sinema ve tiyatroyu tanması ve bu alışkanlığı kazanmalarını sağlamak için seviyelerine uygun bir tiyatro oyununa, bir sinema filmine gitmelerini özendirmesi gerekir. Bunun için, birlikte bir sinema filmi veya tiyatro oyunlarını izlemeye gitmeleri öğrencilerin sinema ve tiyatro alışkanlığı kazanmasında etkili olacaktır. Öğrencilerin de bu tür etkinlikleri tercih etmemeleri üzerinde öğretmenlerinin tercihlerinden dolayı, yönlendirilmemeleri etkili olabilir. Bu tür etkinlikler, okul-aile birliği çalışması olarak yapılabilir. Ayrıca okul dışı öğrenmelerin gerçekleşmesi ve okul dışı etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için ailelerle iş birliğine gidilmeli, aileler bilinçlendirilmelidir. Bu amaçla, ailelerin de katılacağı şiir dinleti ve tartışma etkinlikleri düzenlemek yerinde olacaktır.

Öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim süreci, sınıf içinde ve dışında devam etmektedir. Çünkü öğrencilerin öğrenmeyi sürdürmeleri, öğrendiklerini kullanmaları, öğrenme ortamlarına katılımları ve motivasyonları için bu süreç önemlidir (Wolfson ve Willinsky, 1998). Okul içinde olduğu gibi dışındaki öğrenme ortamlarında ve tercih edilen etkinliklerde öğretmen bir rehber ve düzenleyici olmalıdır. Öğrencilerin öğrenmelerinde etkili olabilecek okul dışı ortamlara öğrencileri yönlendirmeli, gerektiğinde yaşananlarla ilgili bilgi almalıdır. Bu amaçla öğrencilerle kurulacak iletişim sınıfın dışında gerçekleştirilmelidir. Yüz yüze veya elektronik iletişim araçlarından yararlanılabilir.

Miller ve Gildea (1987) tarafından kelime öğretimi ile ilgili yapılan çalışmada, kelimeleri sözlük anlamlarına bakıp cümle içinde/sınıfta kullanan öğrenciler ile kelimeleri okul dışında gerçek bağlamında öğrenenler karşılaştırılmıştır. Yapılan araştırma, ortalama 17 yaşında, okuyabilen, dinleyebilen ve konuşabilen öğrencilerin

yılda yaklaşık 5000 kelime, günde yaklaşık 13 kelime öğrendiklerini göstermiştir. Bunun tersine kelimeleri soyut tanımları ile sınıfta öğrenen öğrencilerin ise, daha yavaş ve başarısız bir şekilde yılda ortalama 100-200 kelime öğrendikleri belirlenmiştir. (Brown, Colins ve Duguid, 1989). Bulgulardan hareketle, sınıfta öğrenilenlerin okul dışında gerçek bağlamda kullanılması, okul dışında öğrenilenlerin ise sınıftaki uygulamalarda kullanılması gerektiği söylenebilir. Kelime öğretimi ile yapılan araştırma bulguları ders dışı (informal) etkinliklerin önemine ve gerekliliğine yönelik araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Bağcı ve Temizkan (2006,484-485)'ın yapmış oldukları ilköğretim öğrencilerinin Türkçe öğretmenlerinden beklentileri konulu araştırmada, öğrencilerin ders dışı çeşitli etkinlik yapılmasını öğretmenlerinden yüksek oranda bekledikleri görülmektedir. Bu araştırmada ulaşılan bulgulara göre, "öğretmenin, kendilerini bir konferansa, bir şiir dinletisine veya bir açık oturuma götürmesini öğrencilerin % 46,7'si her zaman istemekte; % 30'u genellikle istemekte; % 12,9'u bazen istemektedir. Öğretmenin bu davranışı göstermesini hiç istemeyen ve az isteyenlerin oranı da % 10,5 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenin, belirli gün ve haftalarda oynanmak için seçilen tiyatro çalışmalarında kendilerine görev vermesini öğrencilerin % 44,2'si her zaman istemekte; % 20'si genellikle istemekte; % 18,3'ü bazen istemektedir. Öğretmenin bu davranışı göstermesini hiç istemeyen ve az isteyenlerin oranı da % 17,5 olarak tespit edilmiştir." Bu bulgular, araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Maden, Durukan ve Aslan (2010)'ın Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen niteliklerine yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmalarının sonuçlarına göre, temel dil becerilerini geliştirmeye yönelik ders dışı etkinliklerle ilgili nitelikler için de yüksek oranda olumlu görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir. İlgili araştırmanın bulgularına göre, Türkçe dersini günlük hayatla ilişkilendirerek ilgi çekici ve eğlenceli bir hâle getirme niteliği için \bar{x} =4,02 ve öğrencilere ders dışında zaman ayırma niteliği için \bar{x} =4,43 oranında (Çok Etkili) görüş belirtilmiştir. Bu araştırmada ulaşılan sonuçlar, ders dışı etkinliklere yönelik araştırma bulgularını desteklemektedir.

Bu araştırmalara ek olarak, Saylan ve Uyangör (1998) ve Çoban ve Turan (2006)'ın öğretmen niteliklerine yönelik araştırmalarında, genel kültür yaşantıları ve ders dışı yönlendirmelerle ilgili ulaştıkları bulgular araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Ayrıca, Panizzon ve Gordon (2003)'un okul dışı informal öğrenme ortamlarında sözlü iletişim becerilerinin kullanımı ile ilgili araştırmaları ile araştırma bulguları aynı doğrultudadır.

Araştırmalardan elde edilen bulgular, temel dil becerilerinin etkili bir şekilde kullanılması ve geliştirilmesi üzerinde etkili olabilecek ders dışı etkinliklerin farklı düzeyde tercih edildiğini göstermektedir. Bulgulara göre, hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından temel dil becerilerini geliştirmede etkili olabilecek etkinliklerin yeterince tercih edilmediği söylenebilir. Buradan hareketle, Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerini sınıfın dışında da temel dil becerilerini kullanabilecekleri etkinliklerde bulunmaya yönlendirmelerinin, aynı zamanda öğrencilerin de temel dil becerilerini etkili bir şekilde kullanabilecekleri doğru ders dışı etkinliklere bilinçli bir şekilde katılmalarının gerektiği vurgulanabilir.

Temel dil becerilerinin kazanılması ve geliştirilmesinde etkili olabilecek ders dışı etkinliklerin öğrencilere tanıtılması, gerekli yönlendirmelerin öğretmenler tara-

findan doğru şekilde yapılması, Türkçe öğretmenlerinin lisans öğrenimleri sürecinde gerekli bilgi ve donanımla karşılaşmalarına bağlıdır. Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki, Anlama Teknikleri I-II, Anlatma Teknikleri I-II, Toplum Hizmet Uygulamaları, Özel Öğretim Yöntemleri I-II, Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması gibi derslerde, sosyal yaşamda Türkçenin doğru ve etkili kullanımına dair gerekli bilgilendirmeler ve uygulamalar yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonuçlarından hareketle; Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda temel dil becerilerini geliştirebilecek ders dışı etkinliklere önem verilmesinin gerektiği vurgulanmalı, aileler ders dışı etkinlikler ve informal öğrenme konusunda bilinçlendirilmeli, Türkçe öğretmeni adaylarına lisans eğitimleri sırasında formal ve informal dil eğitimi hakkında bilgi verilmeli, dil becerilerini geliştirebilecek informal öğrenme ortamları tanıtılmalı ve faydaları gösterilmelidir. Türkçe öğretmenlerine okul dışı/informal dil eğitimi hakkında hizmet içi eğitim kursları ile bilgi verilmelidir. Eğitim yönetimi birimleri de informal öğrenme konusunda bilinçlendirilmelidir. İnfomal öğrenme ortamı olarak kabul edilen, medya organları dil kullanımı ve eğitim ilkeleri açısından kontrol edilmeli, eğitime yönelik programların sayısı artırılmalı, var olanların içeriği kontrol edilmelidir. İnternet üzerindeki öğrenme içerikli siteler çoğaltılmalıdır. Ayrıca yapılacak yeni araştırmalarda, diğer alanlardaki öğretimi destekleyebilecek ders dışı etkinlikleri ve tercih edilme düzeyini, öğretmenlerin ders dışı etkinliklerle ilgili algı, tutum, görüşlerini, öğrencilerin ders dışı etkinliklerle ilgili farkındalıklarını belirlemeye dönük çalışmaların yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- ALKAN, C., DERYAKULU, D. ve Şimşek, N. (1995). *Eğitim teknolojisine giriş*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- BABADOĞAN, C. (1990). Ev ödevlerinin eğitim programı içindeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 23(2), 745-767.
- BAĞCI, H. ve TEMİZKAN, M. (2006). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Türkçe Öğretmenlerinden Beklentileri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Güz, 4(4), 477-498
- BAYMUR, F. (2010). *Genel psikoloji*. (19. Basım). İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- BİLGİN, M. (2002). *Anlamdan anlatıma Türkçemiz*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri.
- BROWN, J. S., COLLINS, A. and DUGUID, P. (1989). Situated cognition and the culture of learning. *Educational Researcher*, 18(1), 32-42.
- CELEP, C. (2008). Öğrenme ortamı olarak okul ve sınıf. *Eğitime Bakış Dergisi*, 11, 3-10.
- ÇOBAN, B. ve TURAN, M. (2006). Öğrenci görüşlerine göre ideal beden eğitimi öğretmenin nite-likleri: ölçek geliştirme çalışması, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 149-161.
- DEMİR, C. ve YAPICI, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, IX(2), 177-192.
- DÖKMEN Ü. ve YAŞIN, Z. (1988). İlkokul kitaplarındaki dili ve türkçeyi kullanma becerisinin psikolojik bir yaklaşımla değerlendirilmesi. Ankara: *Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

- ERDEM, A. R. (2006). Türkiye'nin Önemli sorunlarından Biri: Yetiştirdiği İnsan Tipi. *Üniversite ve Toplum, Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 6(4) 292.
- GRIFFIN, J. (1994). Learning to learn in informal science settings. *Research in Science Education*, 24, 121-128.
- HILGARD, E. and BOWER, G. (1956, 1966). *Theories of learning*. NewYork: Appleton-Century-Crofts.
- JONASSEN, D. H. (1991). Objectivism versus constructivism: do we need a new philosophical paradigm, *Educational Technology Research and Development*. 39 (3), 5-14.
- KARAMAN, S., ÖZEN, Ü. ve YILDIRIM, S.(2007). Öğrenme Nesnelерinin Pedagojik Boyutu ve Öğretim Ortamlarına Kaynaştırılması, *Eğitim ve Bilim*, 32, 145, 3-17.
- KILIÇ, E. (2004). Durumlu Öğrenme Kuramının Eğitimdeki Yeri ve Önemi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3) 307-320.
- KUŞ, D. (2009). İlköğretim programlarının, örtük programın ve okul dışı etmenlerin değerleri kazandırma etkililiğinin 8. sınıf ilköğretim öğrencilerinin ve öğretmenlerinin görüşlerine göre incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- LAVE, J. (1996). Situated Learning. <http://hale.pepperdine.edu/~tehiggin/lave.html> (Erişim Tarihi: 25.05.2001)
- MADEN, S., DURUKAN, E. ve ASLAN, A. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen niteliklerine yönelik görüşleri, *Turkish Studies Dergisi (e-dergi)* 5(3) Güz, 1364-1378.
- MERRILL, M. D., LI, Z. and JONES, M. K. (1990). ID2 and constructivist theory. *Educational Technology*, 30(12), 52-55.
- OCAK, G. (Ed). (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: PegemA Yay.
- ÖZBAY, M. (2003). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okullarında Türkçe öğretimi*, Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.
- ÖZBAY, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZBEN G., B. (2006). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersindeki başarılarına ev ödevi çalışmalarının etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- PANIZZON, D. and GORDON, M. (2003). Mission possible: a day of science, fun and collaboration, *Australian Primary & Junior Science Journal*, 19(2), 9-14.
- SAYLAN, N. ve UYANGÖR, N. (1998). Öğrenci görüşlerine göre Necatibey eğitim fakültesi öğretim elemanlarında bulunan öğretmenlik niteliklerinin belirlenmesi, *Balkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 35-67.
- SWANSON, B. (2001). *How important is homework?* <http://www.eric.ed.gov/archives/homewrk.html> (Erişim Tarihi: Mayıs, 2004).
- ŞİMŞEK, L. C. (2011). *Fen öğretiminde okul öğrenme ortamları*, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- WOLFSON, L. and WILLINSKY, J. (1998). What service learning can learn from situated learning. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 5, 22-31. <http://www.educ.ubc.ca/faculty/ctg/research/service.htm> (Erişim Tarihi: 10.03.2002)

OPINIONS OF TEACHERS AND STUDENTS ON INFORMAL OUT-OF-CLASS ACTIVITIES IN BASIC LANGUAGE SKILLS EDUCATION

Sedat MADEN*

Abstract

In Turkish language lessons, it is aimed to make students acquire the knowledge and habits concerning the language skills. These knowledge and habits should be used also out of the school and such activities should be promoted. The present research aimed to determine how much out-of-class activities which can be effective in improving basic language skills are preferred by students and Turkish language teachers.

The research was conducted in accordance with the screening model which is one of the descriptive research models. Sample of the research composed of 33 Turkish language teachers who work in Samsun, Erzurum and Adana provinces and 810 students from the 6^t, 7th and 8th grades who study in the same schools with these teachers. Data were collected in the research through the Out-of-Class Activities Effective in Improving Basic Language Skills Questionnaire (Cronbach Alpha=0,80), prepared by the researcher. Through the data obtained, it was determined that students and Turkish language teachers preferred at different rates the out-of-class activities which may be effective in basic language skills; and they did not prefer at all some model out-of-class activities. Based on the research results, it was revealed that it was necessary to give importance to the acquisition and improvement of basic language skills and to make relevant adjustments in both elementary and license curriculums.

Key Words: *Informal language education, Out-of-class activities, Teacher and student preferences*

* Assistant Prof. Dr. Giresun University Faculty of Education Department of Turkish Language Teaching